

Alan Turing

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Bu maddedeki **bilgilerin doğrulanabilmesi için ek kaynaklar gereklidir**. Lütfen güvenilir kaynaklar ekleyerek maddenin geliştirilmesine (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Alan_Turing&action=edit) yardımcı olun. Kaynaksız içerik itiraz konusu olabilir ve kaldırılabilir.

Kaynak ara: "Alan Turing" (https://www.google.com/search?as_eq=wikipedia&q=%22Alan+Turing%22) – haber (<https://www.google.com/search?tbm=nws&q=%22Alan+Turing%22+-wikipedia>) · gazete (<https://www.google.com/search?tbm=news&q=%22Alan+Turing%22+-wikipedia>) · kitap (<https://www.google.com/search?tbm=bks&q=%22Alan+Turing%22+-wikipedia>) · akademik (<https://scholar.google.com/scholar?q=%22Alan+Turing%22>) · JSTOR (<https://www.jstor.org/action/doBasicSearch?Query=%22Alan+Turing%22&acc=on&wc=on>) (Nisan 2022) (Bu şablonun nasıl ve ne zaman kaldırılması gerektiğini öğrenin)

Alan Mathison Turing (23 Haziran 1912 – 7 Haziran 1954), İngiliz matematikçi, bilgisayar bilimci ve kriptolog. Bilgisayar biliminin kurucusu sayılır. Geliştirmiş olduğu Turing testi ile makinelerin ve bilgisayarların düşünme yetisine sahip olup olamayacakları konusunda bir kriter öne sürmüştür.

II. Dünya Savaşı sırasında Alman şifrelerinin kırılmasında çok önemli bir rol oynadığı için savaş Kahramanı sayılmıştır. Ayrıca Manchester Üniversitesi'nde çalıştığı yıllarda, Turing makinesi denilen algoritma tanımı ile modern bilgisayarların kavramsal temelini atmıştır.

Adı ayrıca Princeton'da beraber çalıştığı tez hocası Alonzo Church ile geliştirdiği Church-Turing Hipotezi ile de matematik tarihine geçmiştir. Bu tez, bir algoritmayla tarif edilebilecek tüm hesaplamların dört işlem, projeksiyon, ekleme ve tarama operasyonları ile tarif edilebilecek hesaplamlardan ibaret olduğunu ifade eder. Bir matematiksel teorem olmaktan ziyade matematik felsefesi hakkında çürüyülememiş bir hipotezdir.

1952 yılında şantaja maruz kaldığı şikayetyle polise başvurup eşcinsel olduğunu açıklayan Turing, eşcinsellik suçlamasından yargılanıp 1 sene boyunca kimyasal olarak hadim etme yöntemi olarak kullanılan östrojen iğnesi vurulmaya mahkûm edilmiştir. 1954 yılında potasyum siyanid zehirlenmesinden ölmüştür. Polis araştırmasında Turing'in yediği elma ile siyanür zehiri alarak intihar sonucu olduğunu karar verilmiştir. Buna rağmen, Turing'in zehirlenmesinin kendisi tarafından intihar nedeniyle olmadığı ve başkalarının bu şüpheli ölümde bir parmağı olduğu iddiası öne sürülmüştür.

Adı anısına verilen ve bilgisayar biliminin Nobel'i sayılan Turing Ödülü ile de akademik bilişim dünyasının bir parçası olmuştur.

Gelişim biyolojisi alanındaki en önemli matematiksel modellerden biri olan reaksiyon-difüzyon modeli de Turing tarafından formülé edilmiştir.

Çocukluğu ve gençliği

Annesi Sara, Hindistan'ın Orissa şehrinin Chatrapur kasabasında hamile kalmıştır. Babası Julius Mathison Turing, Britanya Hindistan koloni idaresinde Hindistan devlet memuru idi. Julius ve annesi Sara Alan'ı İngiltere'de dünyaya getirmek istediler ve böylece Londra'ya gelerek Alan Turing'in 23 Haziran 1912'de doğduğu (şimdi Colonnade Hotel olan) Maide Vale'de bir eve yerleştiler. John adlı bir abisi vardı. Babası Hindistan Devlet Memurluğu işine devam etmekteydi ve Turing'in çocukluk yılları boyunca ailesi iki oğlunun kalması için İngiltere Hastings'teki arkadaşlarına bırakarak Guildford, İngiltere ve Hindistan arasında seyahat etti. Turing yaşamının erken dönemlerinde deha belirtileri gösterdi ve bunları sürekli olarak sergiledi.

Ailesi onu 6 yaşında iken bir gündüz okulu olan St Michaels'a kaydettirdi. Diğer eğitimmenleri ve sonra da okulun başöğretmeni çabucak onun zekâsının farkına varmıştır. 1926'da 14 yaşındayken Dorset'te ünlü çok pahalı bir özel okul olan Sherborne Okulu girdi. Okul sömestrinin birinci günü İngiltere'deki Genel Greve denk geldi; ancak Turing okuluna o kadar hevesiydi ki, trenlerin ülkede işlemediği o günü Southampton'dan okula 60 milden fazla süren yolu tek başına bisikletle gitti ve yarıyolda geceyi bir otelde geçirdi.

Turing'in matematik ve bilim üzerine doğal eğilimi, Sherborne'daki eğitim tanımı daha çok klasik Antik Yunanca ve Latince üzerinde odaklanan, öğretmenlerinin saygısını kazandırmadı. Okul Müdürü ailesine şöyle yazmıştır: "Umarım iki okul arasında bilgisiz kalmaz. Eğer özel okulda kalacaksa özel okulun özel eğitimini almayı kabul etmeli; eğer sadece bir kendini bilime adamış bir bilim adamı olacaksa, vaktini bu özel okulda boşuna harcıyor."

Buna rağmen Turing sevdigi çalışmalarla göze çarpan yeteneğini göstermeye devam ediyordu, derslerinde daha türev ve entegrasyon konularını öğrenmeden bile ileri yüksek matematik konulu problemleri çözümlemeye başlamıştı. 1928'de 16 yaşına geldiğinde Albert Einstein'in çalışmasıyla karşılaştı; onu kavramakla kalmadı; bunu Einstein'in Newton hareket savlarını tenkitlerini (bunların açıklamasını yapmayan ders kitabı metinleri kullanmadan) kendi kendine çalışarak ortaya çıkardı.

Alan Turing

Alan Turing 1928 yılında ve 16 yaşında

Doğum	Alan Mathison Turing 23 Haziran 1912 Londra, İngiltere
Ölüm	7 Haziran 1954 (41 yaşında) Cheshire, İngiltere
Ölüm sebebi	İntihar (tartışmalı) siyanür zehirlenmesi
Milliyet	İngiliz
Vatandaşlık	İngiltere
Eğitim	Sherborne Okulu
Meslek	Bilim insanı
Tanınma nedeni	Enigma'nın Kriptanalizi Turing'in kanıtı Turing makinesi Turing testi Turing düzeni Turing azaltması
Partner(ler)	Joan Clarke (1941'de nişanlandılar ama evlenmediler) İmza A. M. Turing

Turing okulda kendinden yaşça biraz daha büyük akademik öğrenci Christopher Morcom'la yakın arkadaşlık ve aşk ilişkisi kurdu. Morcom, çocukken veremli inek süti içmesi dolayısıyla kaptığı tüberküloz hastalığı nedeniyle, Sherborne'daki son sümestirinin bitmesinden sadece birkaç hafta sonra öldü. Turing'in dini inancı yıkıldı ve ateist oldu. İnsan beyninin çalışması da dahil, tüm dünya fenomenlerinin materialistik olduğu inancını benimsedi.

Üniversite ve hesaplanabilirlik üzerinde çalışmaları

Turing'in klasik eski Yunanca ve Latinçe çalışmalarına istekli olmaması ve matematik ve bilimi daima tercih etmesi onun Cambridge Trinity Koleji'ne bir burs kazanmasına engel oldu. İkinci tercihi olan Cambridge Kings Kolej'e gitti. 1931'den 1934'e kadar orada öğrenciydi, seçkin bir dereceyle diploma aldı ve merkezi limit teoremi üzerinde hazırladığı bir tez yazısı dolayısıyla 1935'te Kings Kolej'e akademik üye seçildi.

28 Mayıs 1936'da sunduğu *Hesaplanabilir Sayılar: Karar Verme Probleminin bir Uygulaması* adlı çok önemli bir makalesinde, Kurt Gödel'in 1931'de evrensel aritmetik-tabanlı biçimsel diliyle hazırladığı hesaplama ve kanıtın sınırları ispat sonuçlarını yeniden formüle ederek, onun yerine şimdı Turing makineleri diye andığımız, daha basit ve formel usullere dayanan ispatı ortaya attı. Eğer bir algoritma ile temsil edilmesi mümkün ise düşünülmeli mümkün olan her türlü matematiksel problemin böyle bir çeşit makine kullanılarak çözülebileceğini ispat etmiş oldu.

Turing makineleri günümüzün hesaplama teorilerinin ana araştırma öğesidir. Turing makineleri için Sonlanma Problemi'nın kararverilemez olduğunu göstererek Karar Verme Probleminin bir sonucu olmadığını ispatlamaya devam etti: genel anlamda, algoritmik olarak sunulan bir Turing makinesi her zaman sonlanıyor olsa bile, karar vermek mümkün değildir. Kanıtının, Alonzo Church'un *lambda hesaplama* teorisine dayandırıldığı Turing sonucuna eşit olan kanittan daha sonra yayınlanmasına rağmen, Turing'in çalışması çok daha kabul edilebilir ve sezgiseldi. Teorisinin yeni bir tarafı da "Evrensel (Turing) Makinesi" kavramı idi ve bu herhangi bir diğer makinenin görevlerini yerine getirecek bir makine fikri idi. Makale ayrıca tanımlanabilen sayılar kavramını da tanıtıyordu.

Eylül 1936'dan Temmuz 1938'a kadar Princeton Üniversitesi, İleri Etüdler Enstitüsü'nde, Alonzo Church yanında hemen hemen devamlı çalışarak geçirdi. Soyut matematik çalışmaları yanında kriptoloji üzerinde de çalışmalar yaptı ve ayrıca dört aşamalı elektro-mekanik ikili çarpma makinesinin üç aşamasını tamamlayıp bitirdi. Haziran 1938'de tezini verip Princeton'dan Felsefe Doktoru unvanını kazandı. Bilimsel tezinde bir Turing makinesinin çözemeyeceği problemler araştırmasına olanak sağlayarak, kehanet makineleri ile bağlantılı Turing makineleri ile hesaplama kavramını inceledi.

İngiltere'de Cambridge'e geri dönerken, Ludwig Wittgenstein'in matematik temelleriyle ilgili derslerine katıldı. İki aralarında tartışmalar yapıp birbiriley uyuşamadılar. Turing biçimciliği savunmaktadır ve Wittgenstein ise matematiğin mevcut olan gerçekleri yeniden keşfetmek yerine onları yeni olarak icat ettiğini iddia etmekteydi. Ayrıca Hükümet Kod ve Şifre Okulunda (GCS) yarı-zamanlı çalışmaktadır.

Kriptanaliz

Ana madde: *Enigma şifrelemesinin analizi*

II. Dünya Savaşı sırasında, Turing Bletchley Park'ta Alman şifrelerini kırma girişimlerinde baş katılımcılardan biriydi. Savaştan önce Marian Rejewski, Jerzy Różycki ve Henryk Zygalski tarafından Polonya Şifre Bürosunda geliştirilen kriptanaliz üzerine eklemeler yaptı.

Hem Enigma makinesi hem de bu makineye eklenen (İngilizler tarafından 'Tunny' kodadı verilen teletip makinesi olan) Lorenz SZ 40/42 makinesinin şifrelerinin kırılmasına birçok anlayışla katkıda bulundu. Bir süre de, 8 Numaralı Kulübede bulunan Alman Deniz Kuvvetleri şifreli iletişimi okumadan sorumlu bölümbaşı başkanlık yapmıştır.

Turing, Eylül 1938 itibarıyla Hükümet Kod ve Şifre Okulu adındaki, İngiliz şifre kod kırma organizasyonunda yarı-zamanlı çalışmıştır. Alman Enigma makinesi problemi üzerinde çalışmış ve GCS'de kudemli kod kırıcı Dilly Knox'la işbirliği yapmıştır. 4 Eylül 1939'da, Birleşmiş Krallık'ın Almanya'ya karşı savaş ilan etmesinin ertesi günü, Turing askeri hizmet görmek için GCS'nin savaş zamanı üssü Bletchley Park'a katıldı.

Turing-Welchman "bombe" makinesi

Bletchley Park'a katılmışından birkaç hafta sonra, Turing Enigma'yı hızlı kırmaya yardımcı olacak elektromekanik bir makine tasarladı; bu makineye Bombe adı daha önce 1932'de Polonya tasarımlı makinelerinden geliştirilmiş olan cihaza verilen Bomba adına atıfla verildi. Matematikçi Gordon Welchman'ın önerileriyle eklemelerle, Bombe Enigma, korumalı mesaj trafiğine saldırmada en önemli ve tek tam otomatikleştirilmiş kod kırma makinesi olarak kullanıldı.

Turing ile aynı dönemde Bletchley Park'ta kriptanaliz üzerine çalışan Profesör Jack Good daha sonra Turing'i şu sözlerle onurlandırmıştır: "Turing'in en önemli katkısı, bence, kriptanalitik makine Bombe'nin tasarımıdır. Bunun esası eğitilmemiş bir kulak için çok saçma gelen bir mantık teoremine, hatta her şeyi anlayabileceğimizin muhtemel olduğuna dair gelişkili bir fikre dayanmaktadır."

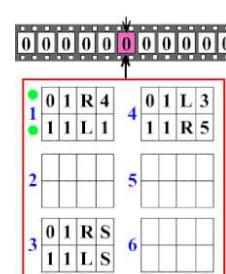
Alan Turing'in 1912'de doğduğu yer olan Londra, İngiltere'deki Colonnade Hotel'e 1998'de yerleştirilen mavi plaketi.

Turing'in 1931-1934 ders yıllarda diploma derecesi için bulunduğu ve 1935'te okutman olduğu Cambridge Kings Kolej

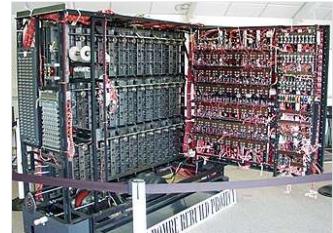
Alan Turing - Sackville Park, Manchester

Turing makinesinin şematik gösterimi (solda)

Bombe bir Enigma makinesi mesajında kullanılacak muhtemel doğru ayarlamaları (örn. çark komutları, çark ayarları vs.) araştırdı ve uygun ve makul bir şifresiz metin parçasını bulunan test için kullandı. Çarklar için, üç çarklı genel Enigma makineleri için 10^{19} olası durum ve 4 çarklı denizaltı Enigma makineleri için 10^{22} olası durum mevcuttu. Bombe elektriksel olarak tamamlanan, crib'i esas alan bir dizi mantıksal sonuç sergiledi. Bombe bir çelişki belirdiğinde tespit etti ve bir sonrakine taşıyarak düzenlemeleri eledi. Muhtemel düzenlemelerin çoğu çelişkilere sebep oluyor ve detayların araştırılması için birkaç tane bırakarak kalanı bir kenara atıyordu. Turing'in Bombe'si ilk kez 18 Mart 1940'ta kuruldu. Savaş sonunda operasyonda iki yüzün üzerinde Bombe vardı.

ve Enigma kodunu deşifre eden
"Bombe" adlı elektro-mekanik cihaz (sağda)

Bombe makinesinin sonradan yapılan bir kopyası

Kulübe 8 Bölümü ve Alman Deniz Kuvvetleri Enigma makinesi

Aralık 1940'ta Turing, diğer servislerin kullandığı göster geç sistemlerinden daha karmaşık olan, deniz kuvvetleri Enigma göster geç sistemini çözdü. Turing ayrıca Deniz Kuvvetleri Enigmasını kırmaya yardımcı olması için 'Banburismus' adı verilen Bayes tipi istatistik teknigi keşfetti. Banburismus Bombe'lerin düzenlemelerini test etmek için gerekli zamanı kısaltarak, Enigma çarklarından çıkan kesin komutları eliyordu.

1941 baharında, Turing Hut-8'deki iş arkadaşı Joan Clarke'a evlilik teklifinde bulundu, ancak yasin her iki tarafın anlaşmasıyla bu nişan bozuldu.

Temmuz 1942 yılında, Turing, Almanların 'Fish' kodadıllardan biri olan yeni Geheimschreiber (gizli yazıcı) makinesinde kullanılan Lorenz şifrecisine karşı kullanılmak üzere Turingismus ya da Turingery adı verilen bir teknik icat etti. Ayrıca, günlük-değişken şifrelere faydalı bir şekilde uygulanan kaba-kuvvet zoru ile kod çözme tekniklerine üstün hız sağlayan, öncelikle basit makinelerin yerine geçen, dünyanın ilk programlanabilen dijital elektronik bilgisayarı Collossus'un oluşturulmasına devam etmiş Max Newman'in koruması altındaki Tommy Flowers'in Fish takımıyla da tanıştırılmıştır. Sık rastlanılan yanlış bir kanı ise, Turing'in Colossus'un dizaynında anahtar şahıs olduğuuydu ki bu doğru değildi.

Bletchley'da çalışırken, Turing, ara ara üst-seviye karşılaşmalarda ona ihtiyaç duyulduğunda Londra'ya 40 km koşmuş, başarılı bir uzun-mesafe koşucusudur.

Turing, Kasım 1942 yılında Birleşik Devletler'e (USA) seyahat etti ve ABD Deniz kuvvetleri kriptanalistleriyle Deniz Kuvvetleri Enigması ve Washington'da Bombe yapımı üzerinde çalıştı ve Bell laboratuvarlarında korumalı konuşma cihazlarının geliştirilmesine yardımcı oldu. Mart 1943'te Bletchley Park'a geri döndü. Hugh Alexander, Turing bazen bölümün koşturmacısında günlük ufak işlerini hallederken geçici lider olduğundan, yokluğunda resmi olarak Hut-8'in liderlik pozisyonunu üstlenmişti. Turing ise Bletchley Park'taki kriptanalistlerin genel danışmanı oldu. Savaşın ileriki kısmında, işini, mühendis Donald Bailey'in yardımıyla elektronik bilgisini daha ileri seviyede geliştirdiği Hanslope Park'a taşıdı. Birlikte Delilah kod adlı portatif, korumalı ses iletişimleri makinesinin tasarımları ve yapımına giriştiler. Farklı uygulamalara ayrılmıştı, uzun-mesafe radya yayınlarının kullanımı için eksik kapasite ve her halükarda Delilah savaş sırasında kullanabilemek için çok geç tamamlanmıştı. Turing'in onu memurlar için bir Winston Churchill'in konuşma kaydının şifreleme/deşifrelemesi için memurlara ispat etmesine rağmen Delilah kullanımına kabul edilmedi.

1945'te, Turing savaş zamanındaki hizmetleri için OBE ile ödüllendirildi, ancak çalışması yıllarca bir sıra olarak kaldı. Royal Society tarafından ölümünden kısa bir süre sonra basılan bir biyografide şöyle kayıtlara geçmiştir:

Savaştan hemen önce, o kritik zamanda bazı büyük problemler üzerine çalışmalarla kendini verseydi sunulabilecek çalışmasının kalitesini gösteren, çeşitli matematiksel konuda üç kayda değer makale yazıldı. Yabancı Bürodaki çalışmasına istinaden OBE ile ödüllendirildi.

İlk bilgisayarlar ve Turing testi

1945'ten 1947'ye kadar ACE (Otomatik Bilgisayar Motoru) tasarımda çalıştığı Ulusal Fizik Laboratuvarı'ndaydı. 19 Şubat 1946'da ilk program-hafızalı bilgisayarın detaylarının makalesini sundu. ACE uygulanabilir bir dizayn olmasına rağmen, Bletchley Park'taki savaş zamanı çalışmalarını saran esrarengizlik proje başlangıcının ertelenmelerine öncülük etti ve onu hayal aleminde bıraktı. 1947'nin sonrasında altı yıllık devamlı çalışmadan sonra kendi istediği bir alanda istediği gibi çalışmak üzere Cambridge'e döndü. O Cambridge'deyken yokluğunda Pilot ACE yaptı. İlk programı 10 Mayıs 1950'de gerçekleştirildi.

1948'de Manchester'da Matematik Departmanına Okutman tayin edildi. 1949'da Manchester Üniversitesi'ndeki bilgisayar laboratuvarında vekil yönetici oldu ve ilk gerçek bilgisayarlardan biri için Manchester Mark 1 yazılımı üzerinde çalıştı. Bu süre zarfında daha soyut işler yapmaya devam etti ve 'Bilgisayar Mekanizması ve Zeka' da (Mind, Ekim 1950) Turing yapay zekaya işaret etti ve şu anda Turing testi olarak bilinen, bir makine için 'zeki' denilebilme standardını saptama girişimi olan bir deney ileri sürdü. İddiası eğer soru soran kişiyi, diyalog içerisinde olduğunun bir insan olduğu konusunda kandırılabilirse, bir bilgisayar için düşünmenin söz konusu olabileceğiydi.

Alan Turing'in Bletchley Park'taki odası

1948'de Turing aynı sınıfından mezun olduğu meslektaşısı D.G. Champernowne ile çalışırken henüz var olmayan bir bilgisayar için satranç programı yazmaya başladı. 1952'de programı gerçekleştirmeye yetecek kadar bir bilgisayarı güçlendirerek, Turing bilgisayarını taklit etti, her bir hamlesi yaklaşık yarım saat alan bir oyun oynadı. Oyun kaydedildi, Champernowne'nin karısına karşı oyunu kazandığı söyleşen bile, program Turing'in meslektaşısı Alick Glennie'ye karşı kaybetmiştir.

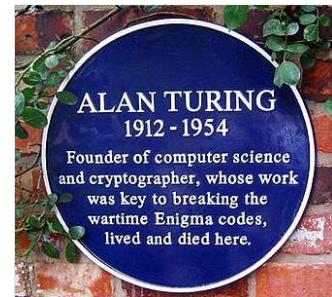
Örnek biçimleme ve matematiksel biyoloji

Turing 1952'den 1954'teki ölümüne kadar matematiksel biyoloji, özellikle morfogenez üzerine çalışmıştır. 1952'de Turing örnek biçimlendirme hipotezini öne sürerek, 'Morfogenezin Kimyasal Temeli' adlı bir makale yazmıştır. Bu alandaki ilgi odağı canlıların yapısındaki Fibonacci numaralarının varlığını, Fibonacci filotaksisini anlamaktır. Örnek biçimlendirme alanının şu an merkezi olan reaksiyon-difüzyon denklemini kullanmıştır. Son makaleleri 1992'de A.M. Turing'in Derleme Çalışmaları eserinin basımına kadar yayınlanmamıştır.

Müstehcen uygunsuzluktan hüküm giymesi

Homoseksüellik İngiltere'de yasa dışıdı ve bir akıl hastalığı olarak dikkate alınmakla birlikte cezai yaptırımı olan suç sınıfına girmektedir. Ocak 1952'de Turing 19 yaşında bir genç olan Alan Murray ile bir sinemada tanıştı ve Alan Murray birkaç defa Turing'in evine giderek onunla birlikte kaldı. Birkaç hafta sonra Alan Murray bir tanığı ile birlikte Turing'in evini soymeye gitti. Turing bu hırsızlığı polise bildirdi. Polis hırsızları yakaladı ve soruşturma sırasında Alan Murray'in Turing ile eşcinsel ilişkisi olduğu gerçeği ortaya çıktı. Turing de bunun gerçek olduğunu itiraf etti. Turing ve Murray 1885 Ceza Kanunu'na ek yasanın 11. kısmı gereğince müstehcen uygunsuzluktan suçlanıp mahkemeye verildiler. Turing pişman değildi ve 50 yıl önce Oscar Wilde'in başına geldiği gibi aynı suçtan mahküm edildi.

Turing'e mahkûmiyet ve durumuna bağlı olarak libidosunu azaltmak için devam eden hormonal tedavisinde göz hapsi arasında bir tercih sunuldu. Hapisten kaçmak için, bir yıl içinde kendini hadim edecek östrojen hormonu iğnelerini kabul etti. Suçu bulunması dolayısıyla devletin gizli işleri için güvenilirlik izni kaldırıldı ve o zamanlar çok gizli olan GCHQ'daki kriptografik konular üzerine devam eden danışmanlığı da sona erdirildi. O dönemde İngiltere hükümeti Cambridge Beş adlı çoğu akademik eğitimleri sırasında Oxford-Cambridge'de tahsil yaparken Sovyetler Birliği hesabına casusluk yapmayı kabul etmiş ve sonradan İngiliz entelejans kurumunda en yüksek rütbeleri almış olan (Guy Burgess ve Donald Maclean) bir grup ajanlar sorunu ile uğraşmaktadır. Casuslar ve Sovyet ajanlarının önemli mevkilerde bulunan eşcinselleri tuzağa düşürmelerinden endişe edilmektedir. Turing o kadar yıl sonra bile çok gizli olan Bletchley Park'ta çok önemli mevkilerde bulunan eşcinselleri tuzaga düşürmelerinden endişe edilmektedir. Turing o kadar yıl sonra bile çok gizli olan Bletchley Park'ta çok önemli mevkilerde çalışmıştır ve eşcinsel olma suçundan mahkeme tarafından hüküm giymiştir.

Turing'in evini gösteren plaka

8 Haziran 1954'te temizlikçi onu Manchester'deki evinde ölü buldu. Bir gün evvel, yatağının kenarında bıraktığı yarı-yenmiş siyanür-zehirli elmayı yemek suretiyle siyanür zehirlenmesinden öldüğü açıklandı. Elmanın kendisi nedense hiçbir siyanür zehri testine tabi tutulmadı. Ölüm sebebinin siyanür zehirlenmesi olması iddiasına rağmen naaşına otopsi yapılmadı.

Bu şartlarda devletin çok gizli işleri için çok önemli görevlerde bulunan ve şüpheli bir tarzda ölen bir kişi olan Turing'in ölümünün kasıthı, hatta İngiliz MI5 (gizli istihbarat) servisi tarafından bir suikast olduğuna ve intihar süsü verildiğine inanılmasına yol açmıştır. Annesi ise oğlunun laboratuvar ecza maddelerini dikkatsizce depolamp kullanmasına bağlı olarak zehirin yemeğe başladığı elmaya kazara bulaştığını iddia etmiştir. Bazı kişiler Turing'in Pamuk Prenses peri masali rolü yaparak intihar ettiğine inanırlar. Diğer kişiler Turing'in resmi güvenilirlik izini kaybetmesine rağmen pasaportunun alınmadığını ve bu hükümden sonra (ABD tarafından kabul edilmemekle beraber) birkaç defa akademik nedenlerle Avrupa'ya gitmesine izin verildiğine işaret etmektedirler. Bu ziyaretler sırasında Turing'e bir suikastılma olasılığının çok yüksek bulunduğu bilinmektedir. Buna rağmen İngiliz resmi makamları bu ziyaretleri ve yüksek suikast olasılığına göz yummalarını kasıtlı bulmaktadır. Turing'in biyografisini yazan Andrew Hodges, Turing'in bu şekilde intiharının annesine biraz makul bir inkâr etme imkânı verebilmek için olduğunu öne sürmektedir.

Ölüm sonrasında takdirle anılma

1966'dan beri, Bilgisayar Mekanizmaları Birliği tarafından her yıl, bilgisayar camiasına teknik makaleler yazan bir kişiye Turing Ödülü verilmektedir. Bu ödül, günümüzde bilgisayar dünyasının Nobel Ödülü olarak kabul edilmektedir.

Turing'in Londra'da doğum yeri olan (şimdi Colonnade Hotel olan) bina önüne ve Manchester'de yaşayıp öldüğü evinin önüne, İngiltere'deki önemli tarihsel kişilerin orada yaşadığına işaret etmek için binalara birer mavi plaka konulmuştur.

23 Haziran 2001'de Manchester'de Whitworth Sokağı'ndaki üniversitede binaları arasında bulunan Sackville Park'ta Turing'in bir bronz heykeli için açış töreni yapıldı. Güney İngiltere'de Guildford'da yerleşik "Surrey Üniversitesi" kampüsünde heykeltıraş "John W. Mills" tarafından yapılan bir bronz heykel için 28 Ekim 2004'te açılış töreni yapılmıştır. Turing'in çalışmış olduğu Belchley Park'ta ise Galler'den gelen ince kayrak taşlarından heykeltıraş Stephen Kettle tarafından yapılmış 1,5 ton ağırlıkta bir diğer Turing heykeli 19 Haziran 2007'de törenle açılmıştır.

İngiltere'de ve dünyanın çeşitli yerlerinde, özellikle üniversitelerde, Turing'in anısını devam ettirmek hedefiyle çeşitli etkinlikler yapılmakta ve fakültelerde ve kampüslerde özel salon, bina ve meydanlara Turing adı verilmektedir. Örneğin İstanbul Bilgi Üniversitesinde her yıl 'Turing Günleri' adlı uluslararası katılımlı bilimsel bir sempozyum organize edilemektedir. Toplantının amacı 'Hesaplama Teorisinde ve Bilgisayar Bilimlerinde' uluslararası çevrelerdeki yeni eğilimlerin ve gelişmelerin tartışıldığı bir zemin yaratmaktadır.^[1]

10 Eylül 2009 tarihinde yani Alan Turing'in ölümünden 50 yıl sonra İngiliz başbakanı Gordon Brown ünlü matematikçiye yapılanların korkunç olduğunu kabul etti. Ve 2013'te Kraliçe 2. Elizabeth, ölümünün ardından Turing'e kraliyet affi bahşedip, eşsiz başarılarını onurlandırdı.^[2]

Ayrıca bakınız

- [Alan Turing Yılı](#)
- [Enigma \(film\)](#)
- [Enigma makinesi](#)
- [Matematik](#)
- [Kriptoloji](#)
- [Yapay zeka](#)

Kaynakça

1. ^ [1] (http://cs.bilgi.edu.tr/pages/turing_days) 25 Ağustos 2009 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20090825091416/http://cs.bilgi.edu.tr/pages/turing_days/). İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde 'Turing Günleri'(Erişme tarihi:23.8.2009)

2. ^ [2] (<http://www.number10.gov.uk/Page20571>) 12 Eylül 2009 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (<https://web.archive.org/web/20090912142412/http://www.number10.gov.uk/Page20571>). Alan Turing'den özür. (Erişme tarihi:11.09.2009)

Dış bağlantılar

- [3] (<http://www.turing.org.uk/turing/>) 13 Nisan 2005 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (<https://web.archive.org/web/20050413054353/http://www.turing.org.uk/turing/>). Alan Turing sayfası (İngilizce)(Erişme tarihi:23.06.2012).
- [4] (<http://www.turingarchive.org/>) Turing Arşivi (İngilizce) (Erişme tarihi:23.06.2012).
- [5] (<http://www.biyografi.info/kisi/alan-turing>) 4 Ağustos 2005 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (<https://web.archive.org/web/20050804001949/http://www.biyografi.info/kisi/alan-turing>). Alan Turing Biyografisi. (Erişme tarihi:23.06.2012).

Wikimedia Commons'ta
[Alan Turing](#) ile ilgili
ortam dosyaları
bulunmaktadır.

[G](#) · [T](#) · [D](#) (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:Alan_Turing&action=edit)

[Alan Turing](#)

[[Düzenle](#)]

[Turing makinesi](#) · [Turing testi](#) · [Turing bütünlüğü](#) · [Turing ispatı](#) · [Turing \(mikromimari\)](#) · [Turing derecesi](#) · [Turing örüntüsü](#) ·
[Turing hesaplanabilir fonksiyonlar](#) · [Church–Turing hipotezi](#)

[ACM DL: 81100339134](#) (<https://dl.acm.org/profile/81100339134>) ·

[BIBSYS: 90064316](#) (<https://authority.bibsys.no/authority/rest/authorities/html/90064316>) ·

[BNE: XX945020](#) (http://catalogo.bne.es/uhtbin/authoritybrowse.cgi?action=display&authority_id=XX945020) ·

[BNF: cb12205670t](#) (<https://catalogue.bnf.fr/ark:/12148/cb12205670t>) (data) (<https://data.bnf.fr/ark:/12148/cb12205670t>) ·

[CANTIC: a11455408](#) (<http://cantic.bnc.cat/registres/CUCId/a11455408>) ·

[CiNii: DA01256994](#) (<https://ci.nii.ac.jp/author/DA01256994?l=en>) · [DBLP: t/AlanMTuring](#) (<https://dblp.org/pid/t/AlanMTuring>) ·

[GND: 118802976](#) (<https://d-nb.info/gnd/118802976>) · [ISNI: 0000 0001 1058 9902](#) (<http://isni.org/isni/0000000110589902>) ·

[LCCN: n83171546](#) (<https://id.loc.gov/authorities/names/n83171546>) ·

[LNB: 000054740](#) (https://kopkatalogs.lv/F?func=direct&local_base=lncl0&doc_number=000054740&P_CON_LNG=ENG) ·

[MGP: 8014](#) (<https://genealogy.math.ndsu.nodak.edu/id.php?id=8014>) · [NDL: 00621580](#) (<https://id.ndl.go.jp/auth/ndlha/00621580>) ·

[NKC: jn19990008646](#) (https://aleph.nkp.cz/F/?func=find-c&local_base=aut&ccl_term=ica=jn19990008646&CON_LNG=ENG) ·

[NLG: 183693](#) (<https://data.nlgr/resource/authority/record183693>) ·

[NLI: 987007268998905171](#) (http://oldulii.nli.org.il/F/?func=find-b&local_base=NLX10&find_code=UID&request=987007268998905171) ·

[NLK: KAC201624603](#) (<https://lod.nl.go.kr/page/KAC201624603>) · [NTA: 070580685](#) (<http://data.bibliotheken.nl/id/thes/p070580685>) ·

[RERO: 02-A003915204](#) (<http://data.rero.ch/02-A003915204>) · [SELIBR: 254262](#) (<https://libris.kb.se/auth/254262>) ·

[SNAC: w65x59c7](#) (<https://snaccooperative.org/ark:/99166/w65x59c7>) · [SUDOC: 030691621](#) (<https://www.idref.fr/030691621>) ·

[S2AuthorId: 2262347](#) (<https://www.semanticscholar.org/author/2262347>) · [VIAF: 41887917](#) (<https://viaf.org/viaf/41887917>) ·

[WorldCat: lccn-n83171546](#) (<https://www.worldcat.org/identities/lccn-n83171546>)

"https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Alan_Turing&oldid=31367562" sayfasından alınmıştır